

SU ALTININ BÜYÜLÜ DÜNYASI MALDİVLER

[Yazı ve Fotoğraflar] **Tahsin CEYLAN** | Su Altı Görüntüleme Yönetmeni

Üstat Nazım, Vera TULYAKOVA'ya Hint Okyanusu'ndan yazarken "Okyanuslar büyük sevdalar gibidir, seyredilmeye gelmez, yaşanılır." der. Biz de büyük sevdaları okyanus görkemi içinde yaşamak için yine Hint Okyanusu'nun sıcak sularındayız.

Bunun için Türk Hava Yollarının (THY) direkt uçuşu ile Male'ye ulaştık ve devamında tekneyle Maldivler'in o büyüklüğüne uzanan rotasındaki adaları arasında yol almaya başladık.

Birleşmiş Milletler (BM) raporlarına göre; Maldivler, Cayman ve Marshall Adaları buzullarda yoğunlaşan erimenin etkisiyle su altında kalma riski en fazla olan bölgeler. BBC bu nedenle yaptığı yayınlarda Maldivler'i "Az ömrü kalmış bir cumhuriyet" olarak tanımlıyor. Hint Okyanusu'nda bulunan ve yaklaşık 1.300 adadan oluşan Maldivler'in 60 santimetre sulara gömüldüğü de yine BM raporlarında yer alıyor. En yüksek noktası 2,4 metre olan Maldivler, 300 bin nüfusa sahip ve Kyoto Protokolü'nü ilk imzalayan ülke olma özelliği taşıyor.

Adaların tamamen su altında kalma riski nedeniyle

Avusturalya Hükümeti Maldivlilere sığınma ve yerleşim hakkı tanımıştır. İnsanoğlunun doymak bilmez iştahı yüzünden sürekli artış gösteren küresel ısınma ve yarattığı iklim değişikliği Maldivler ve benzeri ada halkları için ne yazık ki "çevre mültecileri" tanımını literatürümüze sokmuştur.

Aramızda yaklaşık iki saat zaman farkı bulunan Maldivler'e ulaşım, THY'nin direkt uçuşuyla yaklaşık sekiz saat sürüyor. İhtiyaçlarının büyük bölümünü en yakın nokta olan Hindistan'dan karşılayan ülke, Bengal Körfezi'nde yer alıyor. Yaklaşık 300'ünde yaşam bulunan adaların 150'si resort otel olarak turizme hizmet verirken, diğer adalarda ise yerel halk yaşıyor.

Nüfus olarak büyük bir yoğunluğa sahip olan Başkent Male, havalimanının hemen yakınında yer alıyor. Adalar arası ulaşım ise deniz yoluyla ve deniz uçaklarıyla sağlanıyor.

Adalar arası kanallar ve atoller besleyici elementlerin yoğunluğu nedeniyle olağanüstü biyoçeşitliliğe sahip. Resort konaklamalı dalışların yanı sıra daha fazla ve önemli noktalara ulaşabilmek için dalış →

severler tarafından tekne konaklamalı dalışlar tercih ediliyor. Plankton açısından çok zengin olan deniz, besin olarak da bunlarla beslenen canlıları bölgeye çekiyor. Özellikle adalar arası kanallarda büyük türleri görebilmek mümkün.

Besin piramadinin en altından en yukarisına kadar ekosistemi ve biyolojik yaşamı kitaplardan okurmuşçasına gözlemlerinizle görmek ve bu anları kaydedip ölümsüzleştirmek, doğayla uyumlu yaşamın mutluluğunu hissettiren, sabahın erken dalışlarında yoğun plankton tüketen mantaları temizleme istasyonlarında kendilerini cerrah balıkları vb. küçük balıklara temizletirken gözlemek ve o anları kaydedebilmek son derece keyif verici oluyor.

Balina köpekbalığı

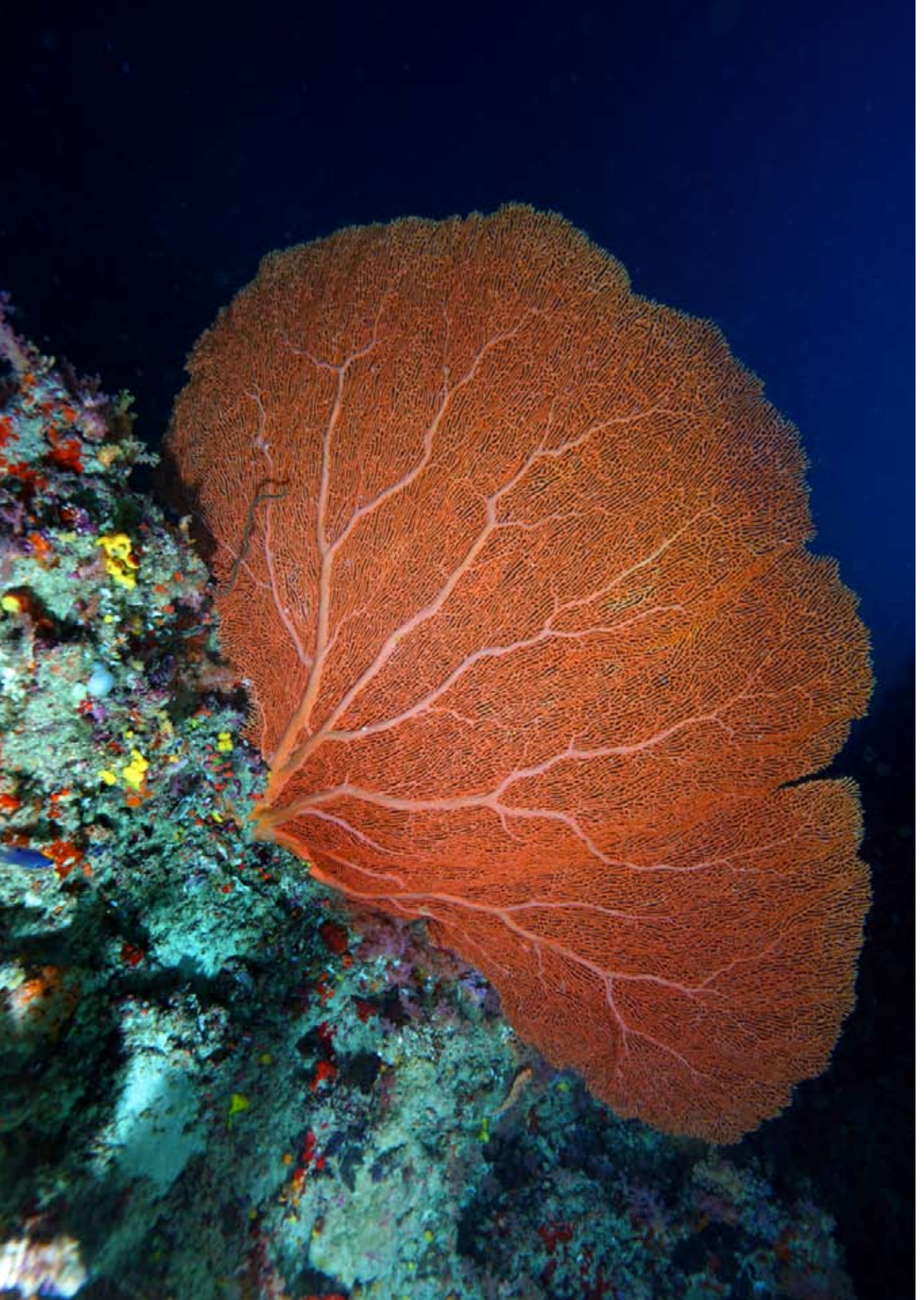
Resif köpekbalıklarının yoğun olduğu bölgede, o olağanüstü büyük beyaz köpekbalığını sadece bir dalışımızda görebilme şansım oldu; ancak bizim için daha da önemlisi en büyük köpekbalığı olan balina köpekbalığını (*Rhincodon typus*) görebilmektir. Neyse ki onu da gördük. (*Rhincodon typus*). Familyasının en büyük bireyi olan balina köpekbalığının boyu 13-17 metreye, ağırlığı ise 30 tona ulaşabiliyor. Daha büyük bireylerinin de olduğuna dair gözlemler söz konusu. Devasa ağzını açarak planktonları süzen bu mükemmel

canlı, sıcaklığın 20-26 °C arasında olduğu tropik ve subtropik denizleri mesken ediniyor. Fotosentez gereksinimi nedeniyle yüze yakın Epipelajik Bölge'de (yüzeyle 200 m derinlik arasındaki bölge) bulunan planktonlar nedeniyle balina köpekbalığını beslenirken görebilmek ve hatta bu durumu birkaç saat gözlemleyebilmek mümkün. Biz de yaklaşık bir saat boyunca 0-15 metre derinliklerde bu anı görüntüleyebilme şansına sahip olduk. Bazı dalışların yakınına fazla sokulmaları hem kendisi hem de bizim sağlıklı görüntü alabilmemiz açısından rahatsızlık vericiydi. Vivipar yani canlı doğuran balina köpekbalığı bir kerede 200-300 civarında yavru yapabiliyor ve yavrular ilk dönemlerini derin sularda geçiriyorlar.

Nesli Tehlike Altındaki Mantalar...

Maldivlerin balina köpekbalığı dışındaki diğer bir simgesel türü de Mantadır. (*Manta birostris*). Beslenirken ve üzerindeki parazitleri balıklara temizletirken görüntüleyebildiğimiz manta, muhteşem beslenme danslarıyla izleyenleri büyülüyor. Vatozların en büyük bireyi olan manta, yaşamı boyunca (ortalama 25 yıl) en fazla 12 yavru doğurabiliyor. Tüm kıyıdaki canlılarda olduğu gibi Mantanın da nesli okyanuslardaki kirlilik, ağlara takılma vb. nedenlerle tehlike altındadır.

Dalışlarımızın bir diğer kıyıdaki konuyu ise ➡

hemşire köpekbalığı oldu. Bu mütevazı ve mağrur canlıyı gece dalışlarımızda görüntüleyebilme ve beslenmesini izleyebilme şansını yakaladık. Sabah 06.30'da kalk borusuyla başlayan dalışlarımız, gece dalışı da dâhil olmak üzere genellikle üç dalış olarak planlandı. Boş zamanlarda ve tekne yer değiştirirken su altı fotoğrafçılığı ve video üzerine sohbetler gerçekleştirdik. Dalış Eğitmenimizin kamera ustalığı her güne damgasını vurdu. Yeryüzü cenneti Maldivler'e tekrar gidebilme sözümü tutmak da benim için mutluluk vericiydi.

Dalış Noktaları

Denizin ruhunu bir kez daha minnetle anmalıyım ki şans hep benim yanımdaydı. Büyük güç, yol göstericiliğine devam ediyordu. Balina köpekbalığı ile karşılaşma anı özellikle çok heyecan vericiydi.

Dalış Noktaları olarak, Sunlight Thila da ekipman, ağırlık kontrolü ve uyum sürecini geçtikten sonra, North Male Atol'ünde ilk mantayı görerek güne başladık. Laguna Caves'te gorgonya, müren, yarasa balıkları ve ülkemiz kıyılarında da artık büyük popülasyona ulaşan asker balıkları ile külah balıkları dalışımıza renk kattılar. Kandooma Thila, Miyaru Kandü, Alimata Tetity, Maamigili Beyfu, Mahchafusse Batığı, Kalhahandhi Huraa dalış noktaları popülasyonların en yoğun olduğu yerlerdi.

Programımızın ilk gün ilk dalışını ve son gün son dalışını ise Fishtank noktasına gerçekleştirdik. Maksimum 18-20 metre derinliği olan bu nokta yerel rehberlerimizin ifadesiyle dünyanın en iyi on dalış noktası arasında yer alıyormuş. Manta'nın yanı sıra sürü balıkları açısından da oldukça zengin olan bu nokta bizim için sunduğu görkemli biyoçeşitlilikle bu gerçeği bir kez daha ispatladı.

Adaların her biri kartpostalı ruh veren tropik beğeniye sahipler. Gezegenimizdeki türlerin korunması ve insanlığın yok etmeden bunlarla barışık yaşayabilme bilincini geliştirmesi çok önemlidir. Zira geldiğimiz noktada ekosistemdeki kırılmanın hızı bizim bilgi paylaşım hızımızdan oldukça ileridedir. Yeryüzünde hayatın başladığı günden bugüne yaklaşık 100 milyon canlı türünün neslinin tükendiği tahmin ediliyor. Daha önce yaşamakta olduğu ekosisteme benzer bir ekosistem kalmamış ise o türün nesli önce azalır, bozulur ve sonra yok olup gider.

Yeryüzü Cenneti Maldivler'i Bekleyen Tehlikeler

Maldivler, büyümlü mercan adaları ve kıyılarındaki muhteşem biyoçeşitlilik nedeniyle tam bir yeryüzü mirası. BM raporlarında; mercan resiflerinin, 2050 yılına kadar İndo-Pasifik bu coğrafyada büyük

azalım göstereceği, küresel ısınma ve yarattığı iklim değişikliğinin mercanlara besin sağlayan ve ısı toleransı kısıtlı olan alglerin daha derine gitmelerine yol açacağı, mercanların beslenmesini zorlaştıracığı ve devamında beyazlaşmaya bağlı desteklediği tüm yaşamların kırılmasına neden olacağı yönündedir. Diğer bir olgu da deniz suyunun PH oranının düşmesi ve daha asidik hale gelmesi sonucu, mercanların ve besin zincirinin ilk halkası olan planktonlar gibi bazı organizmaların kalsiyum karbonattan oluşan iskeletlerini muhafaza etmekte ve yenilemekte güçlük çekeceği yer almaktadır.

Mercan resifleri, yıllık sıcaklık ortalaması 20°C üzerinde olan bölgelerdeki kalkerli yapıların oluşturduğu topluluklardır. Destekledikleri yaşamlar açısından deniz ekosisteminin en zengin komünitesini oluştururlar. Mercan polibindeki zooxanthella, mercanlar için gerekli besini fotosentez yaparak sağlar ve mercanı içten besler. Zooxanthella yeterli ışığa sahip olduğu sürece hiçbir şey yemeden yaşayabilir ve hatta gelişebilir. Bugün deniz ekosistemindeki besin piramidinin tepesinde mavi balina, kaşalot, orcalar ya da büyük beyaz yok; “insanoğlu” var ve sayesinde piramit yukarıdan aşağıya doğru sürekli tahribata uğramaya devam etmektedir. Her baktığımızda bize mutluluk veren doğal değerleri korumamız ve gelecek nesillere aktarmamız insan olma onurumuzun bir sorumluluğudur.

Doğanın parçaları bizi büyüledikçe, bütününe bakmayı unutuyor ve doğanın bir parçası olma duygumuzu da sürekli yitiriyoruz. Gerçek ve doğru olan değerlerin yaşamımızdan kayıp gitmesine seyirci kalmamalıyız. *Mavide kalın...* ■

KAYNAKLAR :

(1) info@tahsineceylan.com